

КУЛЬТУРА 10

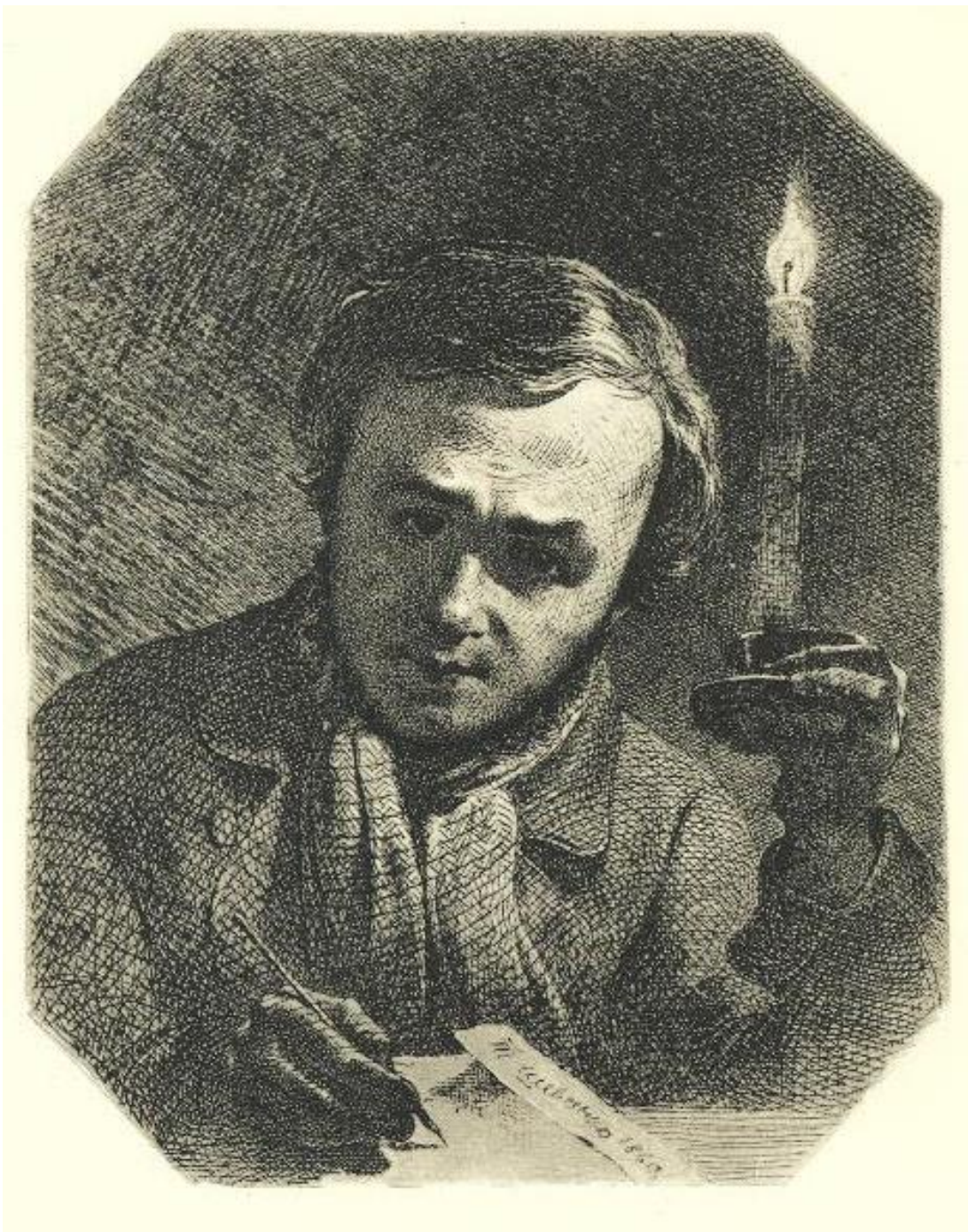
Лекція #13:

**ГРАФІКА ХІХ-ГО
І ПОЧАТКУ
ХХ-ГО СТ.**

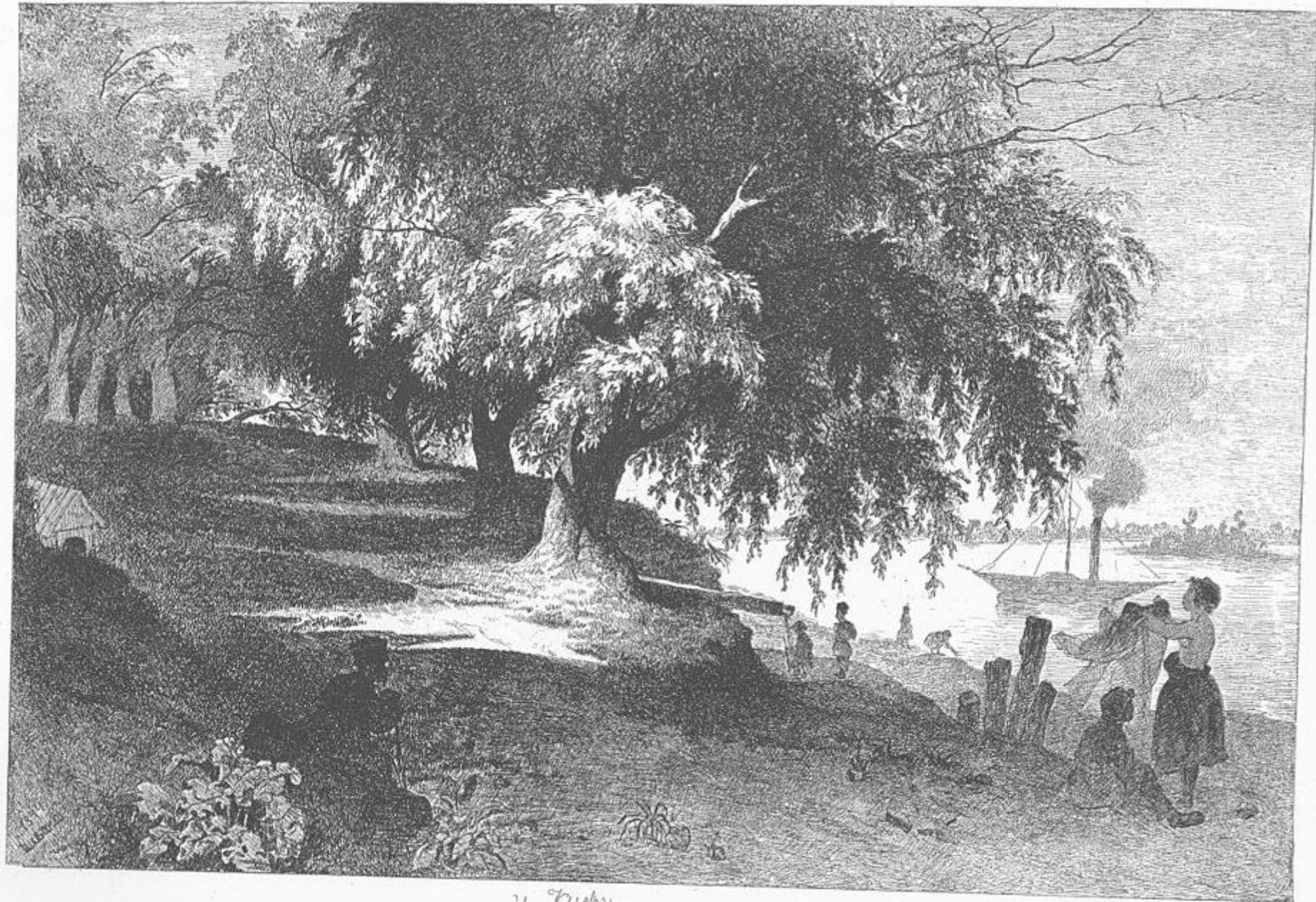
Тарас Шевченко як графік

- ❖ Тарас Шевченко зіграв важливу роллю у виведенні української графіки на нові шляхи.
- ❖ Шевченко любив рисувати олівцем та пером (quill), уживаючи сепію, офорт, кольорові олівці, чорнило, та інші матеріяли у своєму рисунку.

- Т. Шевченко
*«Автопортрет зі
свічкою»*,
папір, офорт,
акватинта, 1860.

- ❖ Шевченка особливо захоплювала техніка офорту (спосіб ґравірування з вживанням металевіи плити).
- ❖ Як графік, Шевченко присвятив багато часу щоб вивчити та удосконалити (perfect) свою техніку офорту, і його офорти визначаються високою майстерністю (technique).

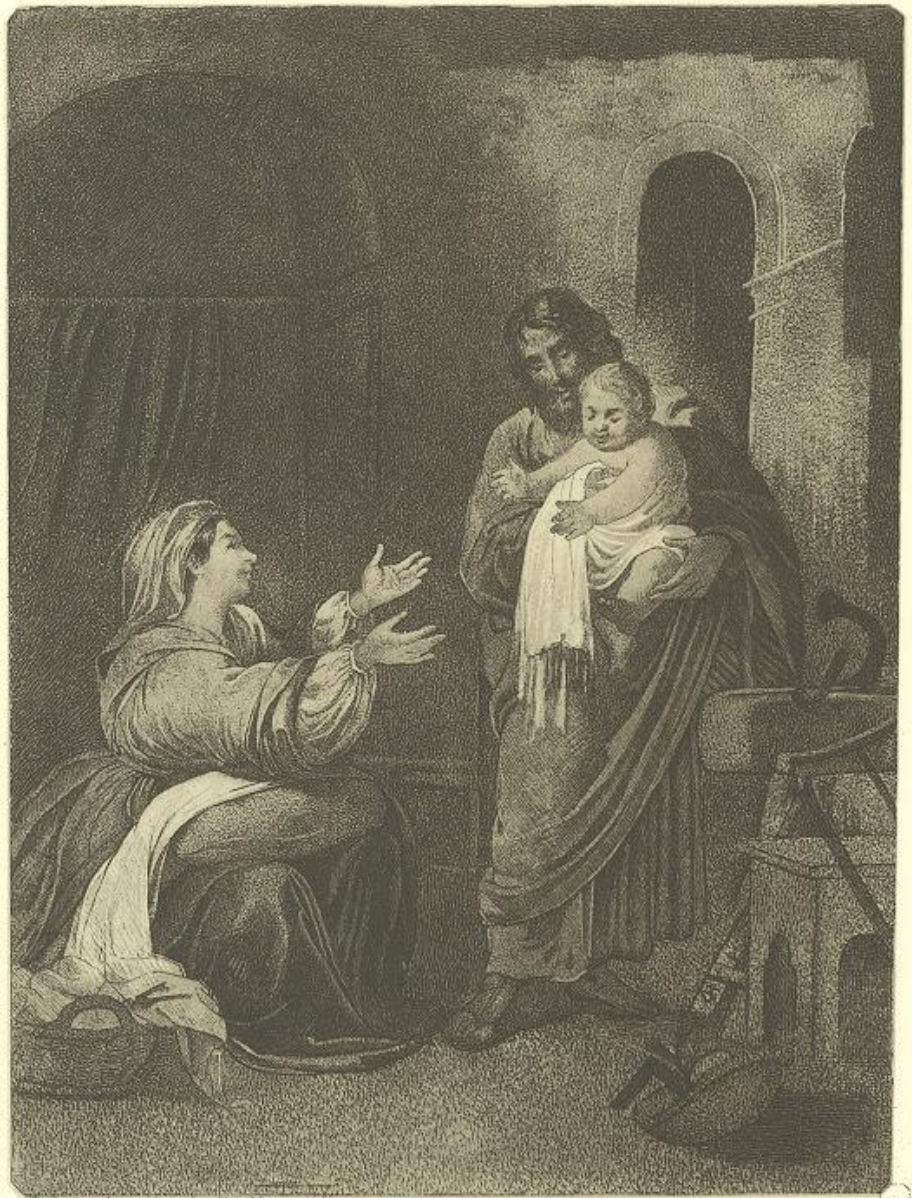

у Києві

➤ Т. Шевченко «У Києві», офорт, 1844.

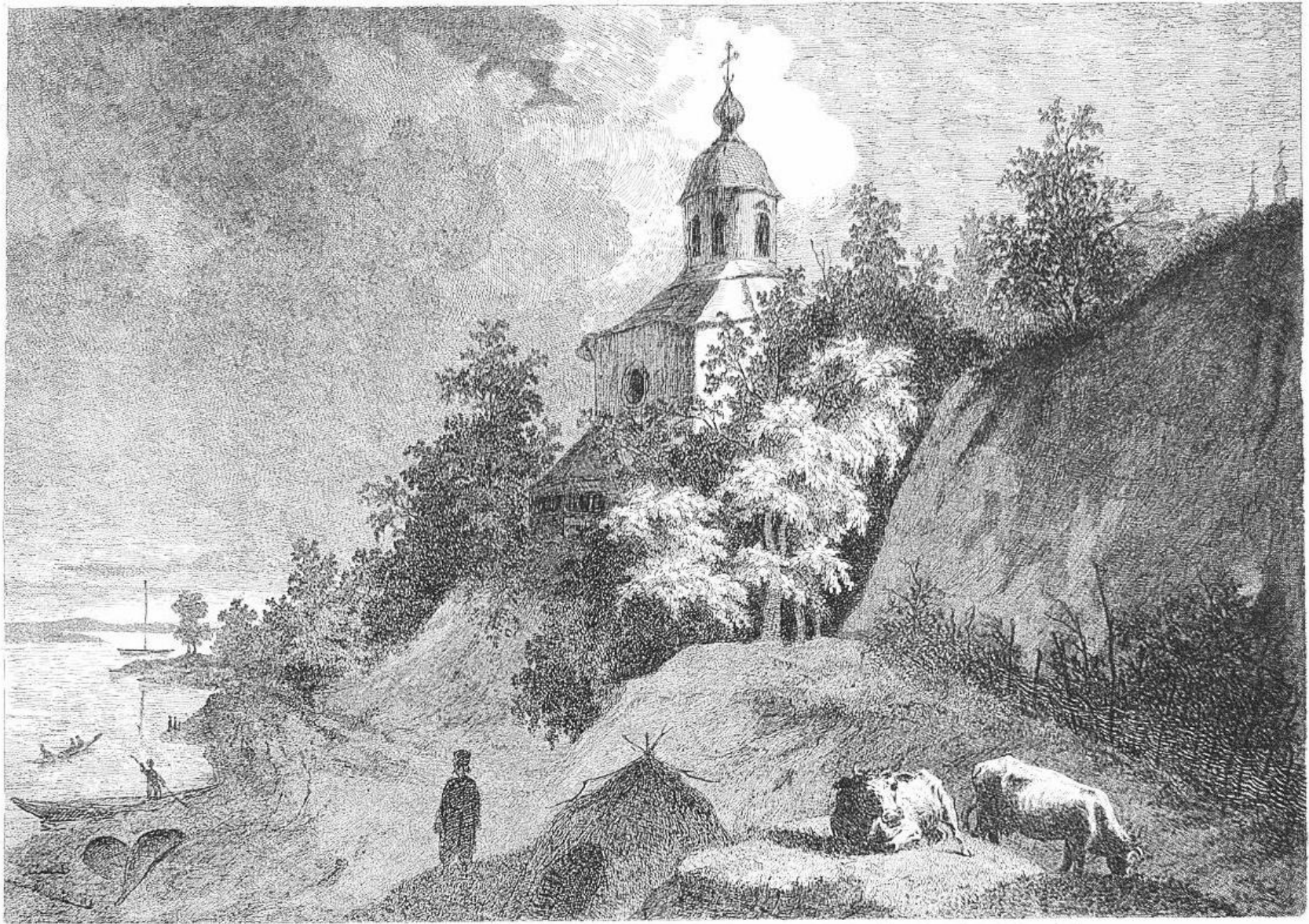
❖ Що більше, його офорт показує унікальну мистецьку композицію та красу.

➤ Т. Шевченко «Свята родина», офорт, 1858.

СВЯТА РОДИНА

29. СВЯТА РОДИНА.
Офорт, аквагинта. [V—12.VII] 1858.

➤ Т. Шевченко «Видубецький монастир у Києві», офорт, 1844.

❖ В короткому часі, Шевченко став одним із найкращих офористів того часу.

❖ За свою творчість в офорті, був відзначений званням (title) академіка ґравюри Петербургською Академією Мистецтв.

- Т. Шевченко
*«Портрет І.Ф.
Паскевича»*, гравюра,
1844.

❖ Графіка Шевченка охоплює дещо більшу тематику як його малюнки.

❖ Шевченка графіка включає:

- краєвиди,
- картини історичних будівель,
- портрети,
- ілюстрації до повістей різних авторів,
- картини з історичного і побутового життя українців

1844 Шевченко

Успамомі збору наших братів, яких ми назвали народними, на раді
и суді всіх громадян або на сході, зібранні і кожним добу
«Велик ширт» виступили тільки одну разовіше і в них виступили народні

СЪДНЯ РАДА

En ces temps, l'absence de chef de l'aristocratie permettait le peuple des serfs
peut-être ou les pères de la loi: c'est là que les représentants du peuple et toute
l'assemblée délibéraient sur l'affaire et promouvaient l'accès à la justice, après avoir infligé
suspension ou tout autre la paix, tout le monde s'en allait et les parties opposées
étaient tous unanimes en guise de réconciliation.

➤ Т. Шевченко «Судня рада», офорт, 1844.

❖ Може
найважливішою із
збірок Шевченка
графіки, це серія
ґравюр під назвою
*«Живописна
Україна»*, видана в
Санк Петербурзі у
1844 р.

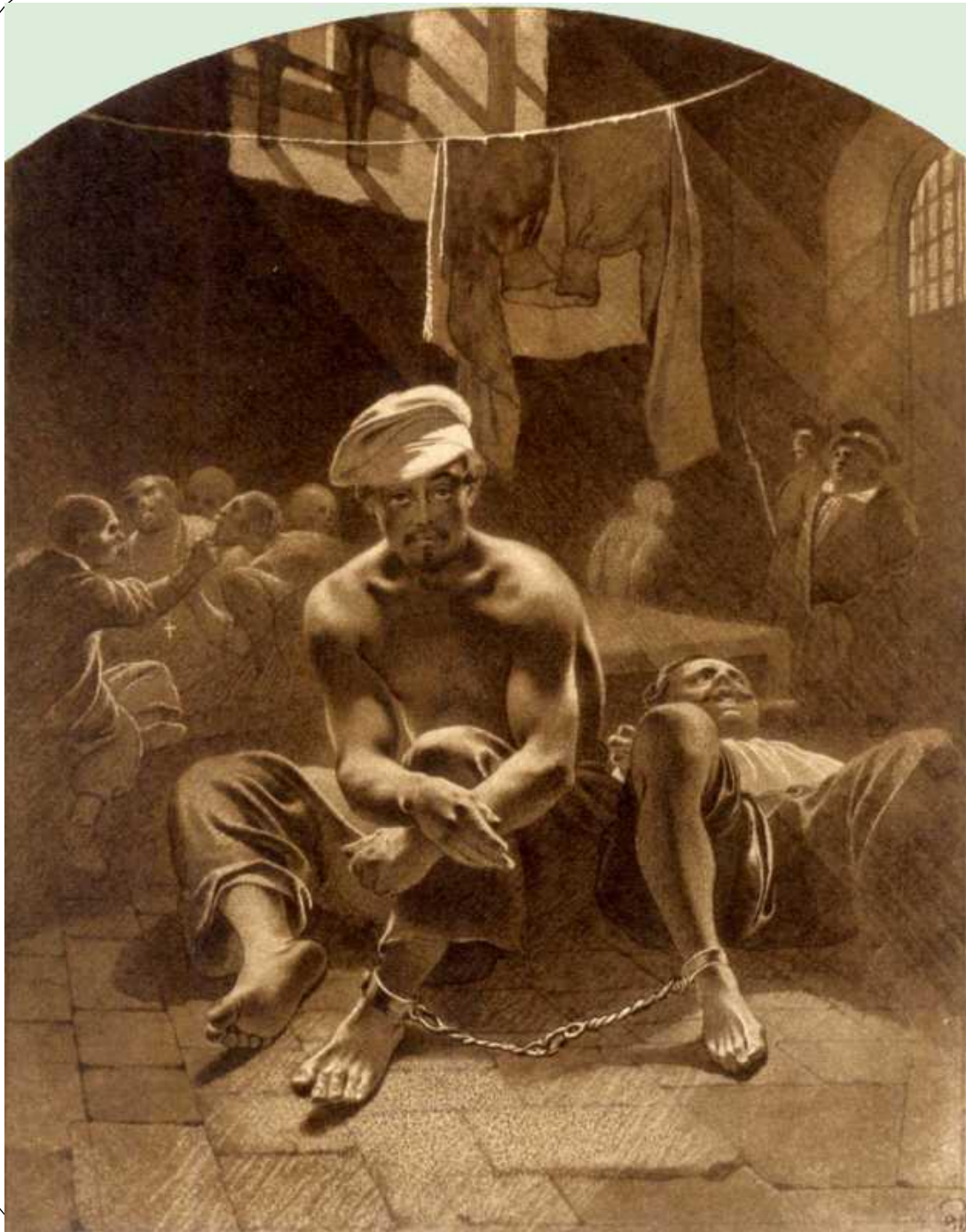
Т. Г. Шевченко. «Живописная Украина».
Обкладинка видання 1844 р.

- ❖ В цій збірці, Шевченко поставив собі за мету прославити Україну в образах.
- ❖ Запляновано три книжки, кожна із серією офортів які показували життя і побут українського народу, яктакож і красу природи України.
- ❖ Через його арешт у 1847 р. та заслання в Казахстан на десять років, Шевченко не сповнив своїх мрій.
- ❖ Лиш вийшло одне видання, де знаходилося шість офортів.

❖ До найкращих графічних творів Шевченка також належить серія офортів *«Притча про блудного сина»*.

➤ Т. Шевченко *«На кладовищі»*, папір, туш, бістр, 1856-57.

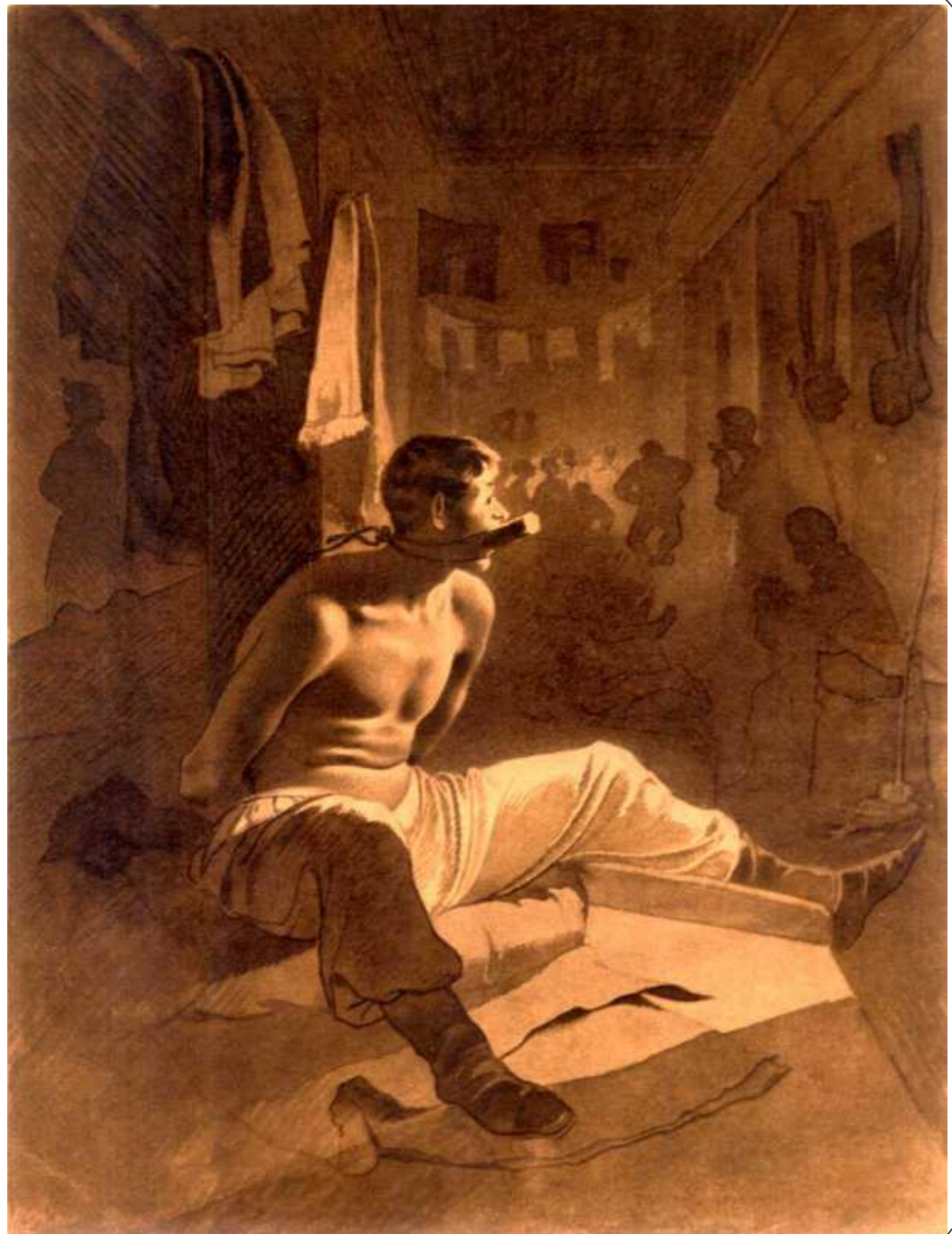

- Т. Шевченко
«У в'язниці»,
папір, туш, бістр,
1856-57.

❖ Ця серія офортів є сатирою (satire) на несправедливий лад, створений царською Росією.

➤ Т. Шевченко
«Кара колодкою»,
папір, туш, бістр,
1856-57.

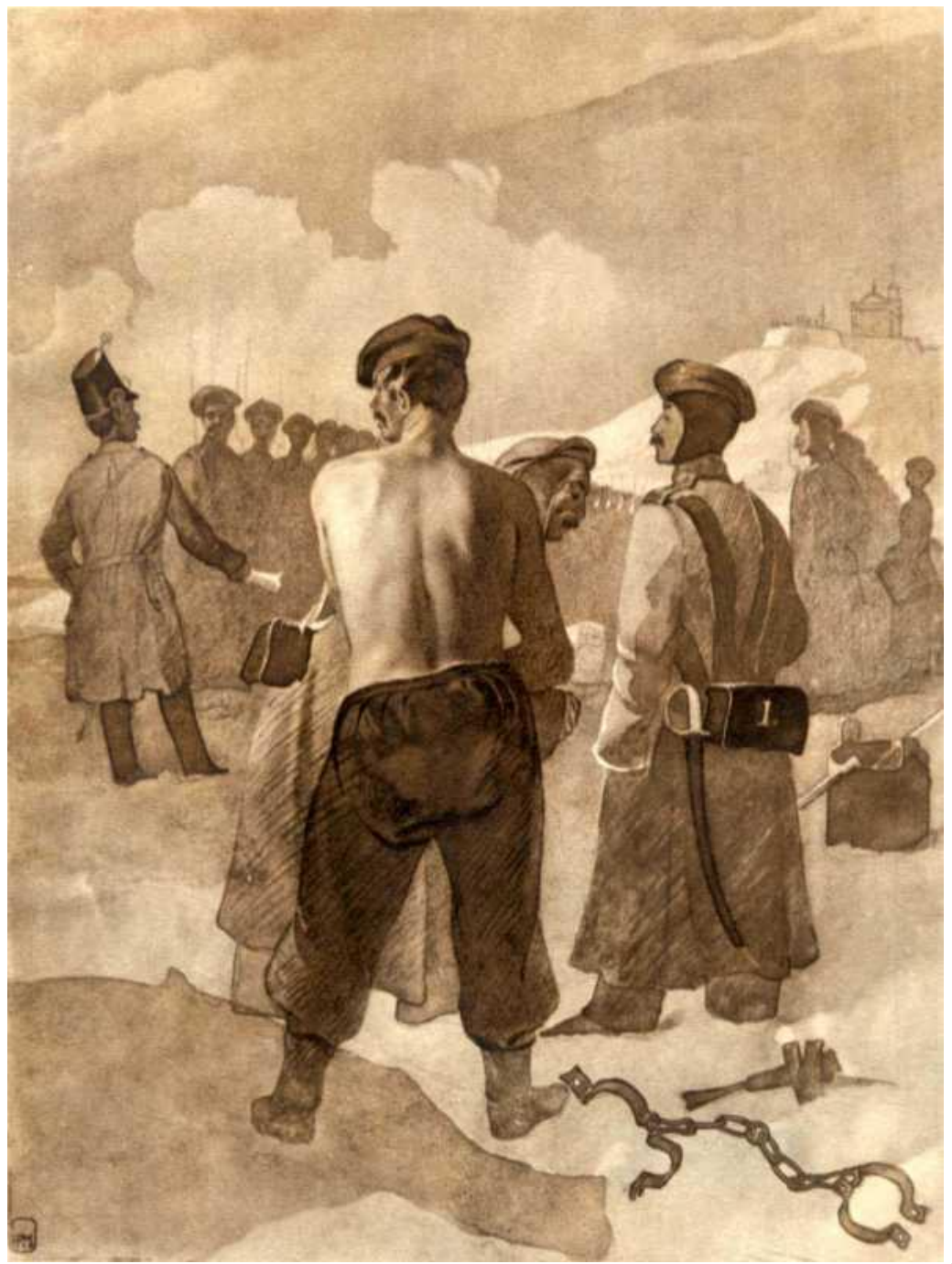

➤ Т. Шевченко *«Програвся в карти»*, папір, туш, бістр, 1856-57.

❖ Шевченко драматично представляє трагедію «блудних синів», яких породжували страшні умовини кріпацтва, в солдатах і у в'язниці.

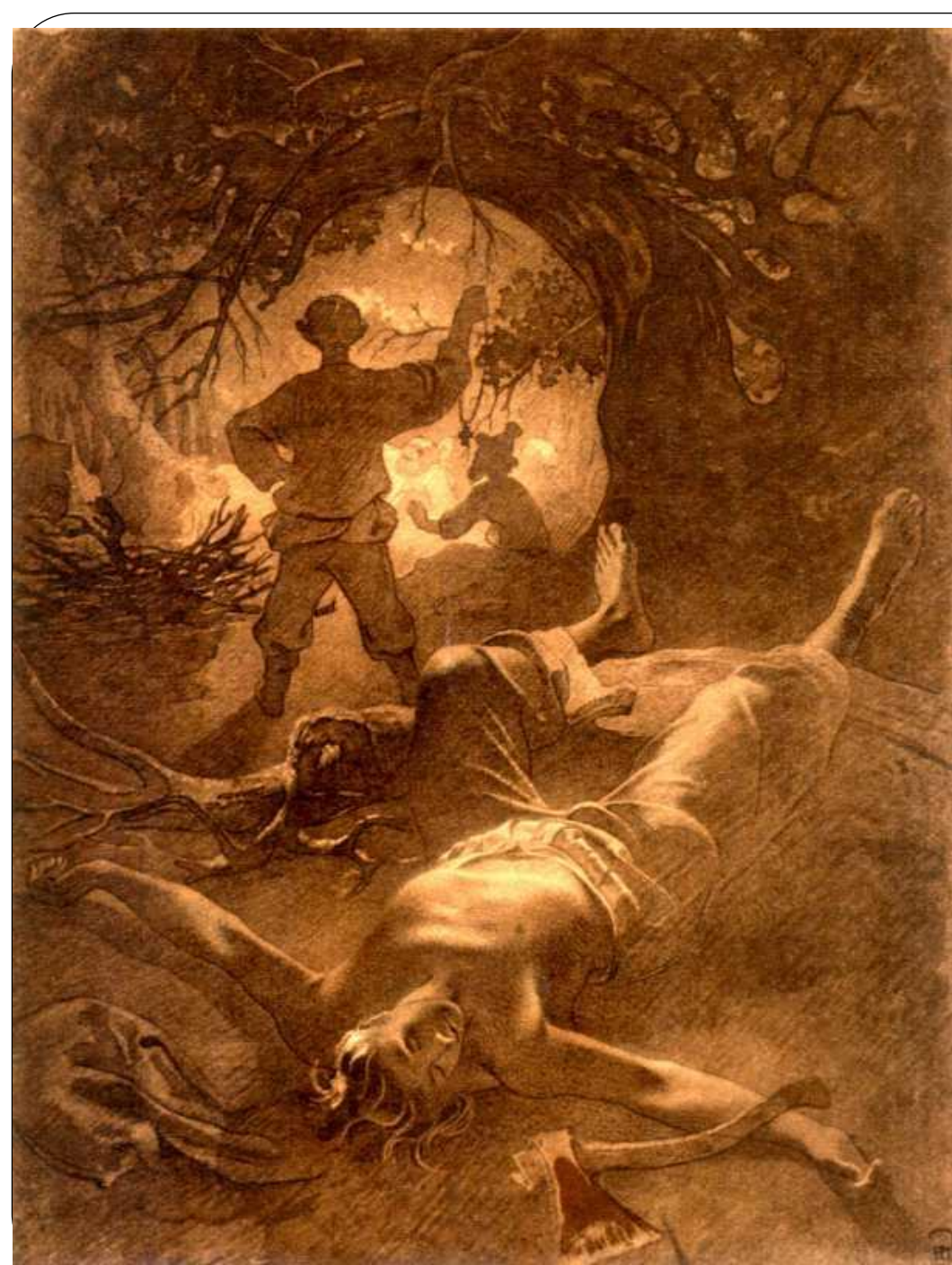
❖ У цих картинах, Шевченко показує свій біль та гнів за царське і російське знуцання над людською гідністю.

➤ Т. Шевченко *«Кара шпіцрутенами»*, папір, туш, бістр, 1856-57.

❖ На жаль, ці повчальні картини не були друковані під час життя Шевченка.

➤ Т. Шевченко «Серед розбійників», папір, туш, бістр, 1856-57.

МАЛЯРІ ЩО СТАЛИ ГРАФІКАМИ

- ❖ Тарас Шевченко не самотній малювальник котрий у ХІХ ст. займався графікою.
- ❖ Інші мистці, беручи приклад від Шевченка, пізнали у графіці ґеніяльний засіб розповсюдити (spread) їхні ідеї до народу.

❖ Особливо
важним були
ілюстрації до
книжок.

➤ Ілюстрація до видання Котляревського «Енеїда»
Порфирій Мартинович, 1873—1874.

➤ Ілюстрація до повісті Гоголя "Сорочинський ярмарок". Констянтин Трутовський, 1876.

❖ Велику популярність здобули собі малярі:

- Кость Трутковський
- Порфирій Мартинович
- Опанас Сластіон
- Іван Їжакевич
- Амвросій Ждаха
- Микола Самокиш
- та інші.

Кобзарь Петро Сіроштан.
Укр. нб. Козелецьк. пов.
село Лабінка. 1887 р.

Алексій Попович
Про сестру та брата
бодова і три сини

➤ «Портрет кобзаря
Петра Сіроштана»
Опанас Сластіон.
1887.

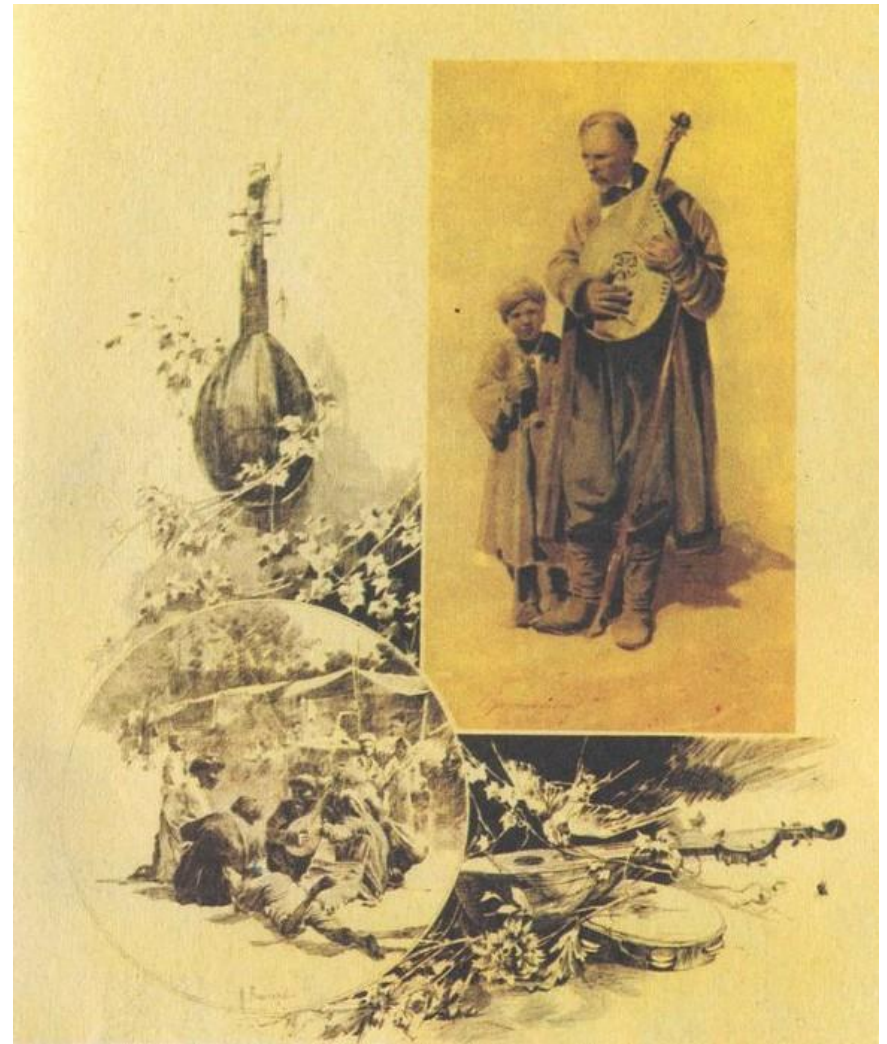
❖ У їхніх ілюстраціях, ці мистці показували неповторні картини пригоди України та зображення різних типів українських людей того часу.

➤ Амвросій Ждаха, «Ой, у полі могила,» із серії поштівок на теми українських народних пісень, 1911-12.

➤ Іван Іжакевич. «До вінця,» 1893.

❖ Ці мистці добре володіли технічною майстерністю в рисуванні олівцем, чи тишшю (india ink), та як їхні ровесники в Європі та Росії, були майстрами світлотіні.

➤ Микола С. Самокиш,
Ілюстрація до альбому «З
Української старовини», 1900.

❖ Графічні ілюстрації українських мистців користувалися широкою популярністю між населенням України, бо були близькі до народу.

❖ Ілюстрували кижки як наприклад:

- твори Шевченка
- твори Лесі Українки
- твори Івана Котляревського
- та інших письменників, поетів та драматургів

❖ Протягом другої половини ХІХ століття видання Шевченківської поеми *«Гайдамаки»* яку ілюстрував О. Сластіон

➤ О. Сластіон зображення до поеми Шевченка *«Гайдамаки»*. 1886.

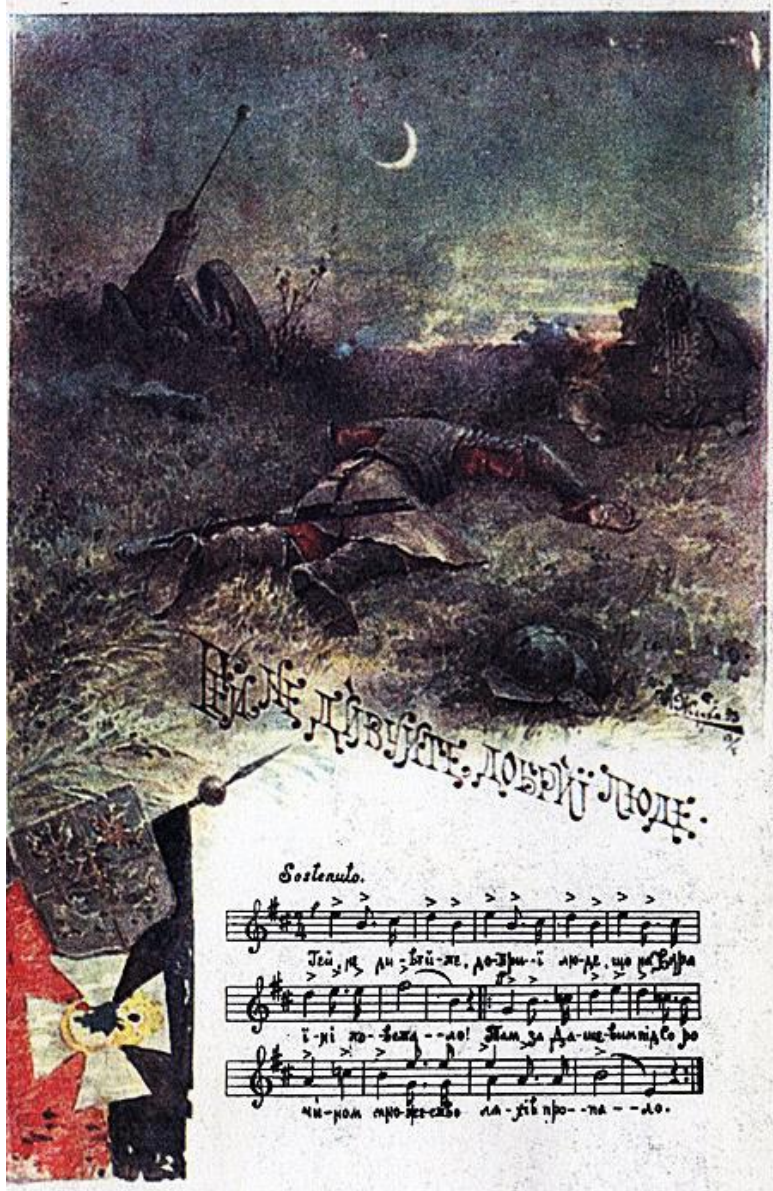
➤ О. Сластіон
зображення до
поєми
Шевченка
«Гайдамаки».
1886.

❖ Рівної популярності також набули поштові карти (post cards) Амвросія Ждахи, в яких він ілюстрував українські народні пісні.

- Амвросій Ждаха, «Ой біда чайці небозі,» із серії поштівок на теми українських народних пісень, 1911-12.

❖ Ці поштівки теж
знайшли велику
популярність поза
межами України, в
Польщі, Молдові,
Чехословаччині,
Росії, та інших
країнах.

➤ Амвросій Ждаха, «Гей не дивуйтесь, добрії люди,» із серії поштівок на теми українських народних пісень, 1911-12.

- ❖ Технічно, ці мистці не виготовляли самі свої твори до друку, як це робив Шевченко.
- ❖ Натомість, мистці рисували ілюстрації пером та тушем, а потім віддавали ксилографам (woodcut artists) щоб виготовили гравюру на дошці.
- ❖ Вирізблену дошку віддавали друкарні які друкували книжки.

➤ Микола Самокиш,
"Явління св. Сави
Сторожевського",
зображення для книги
Н. І. Кутепова
«Великокнязівське,
царське й
імператорське
полювання на Русі»,
1896.

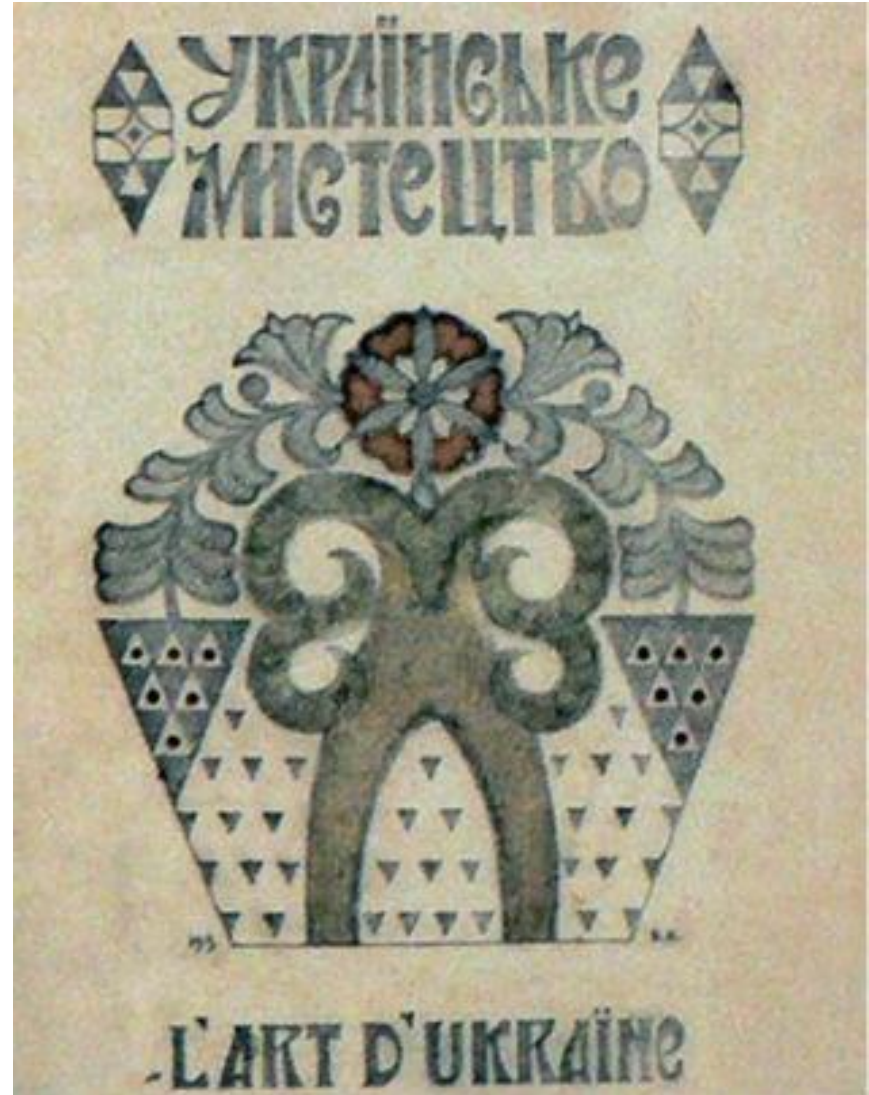
НАЦІОНАЛЬНА ШКОЛА ГРАФІКИ

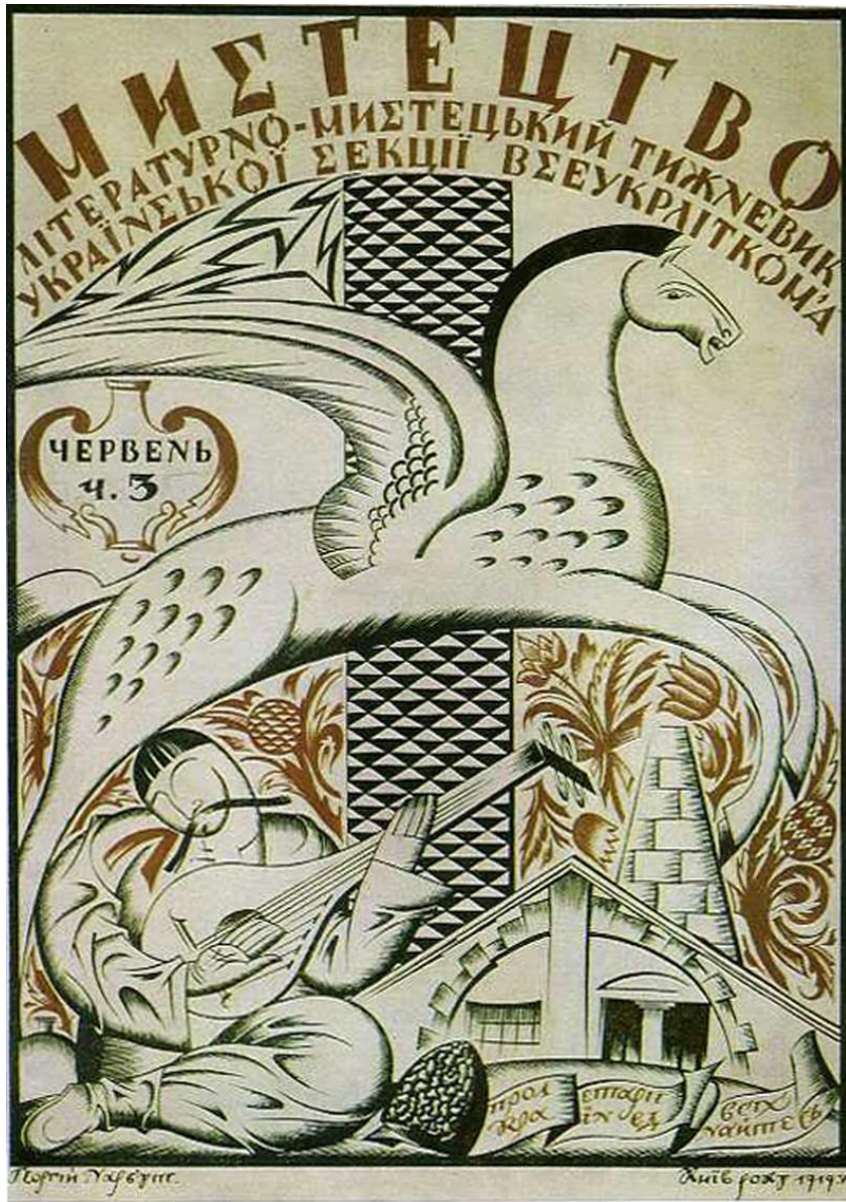
- ❖ ХХ-те століття, із своїми політичними та культурними змінами, принесло буйний розквіт української графіки.
- ❖ Відкликання заборони на книжки друковані українською мовою, дала поштовх до розквіту друкарства і графіки.

❖ Найвизначнішими із цих мистців, це:

- Василь Кричевський
- Юрій Нарбут

➤ В. Кричевський,
обкладинка книги
*«Українське
мистецтво»*, 1913

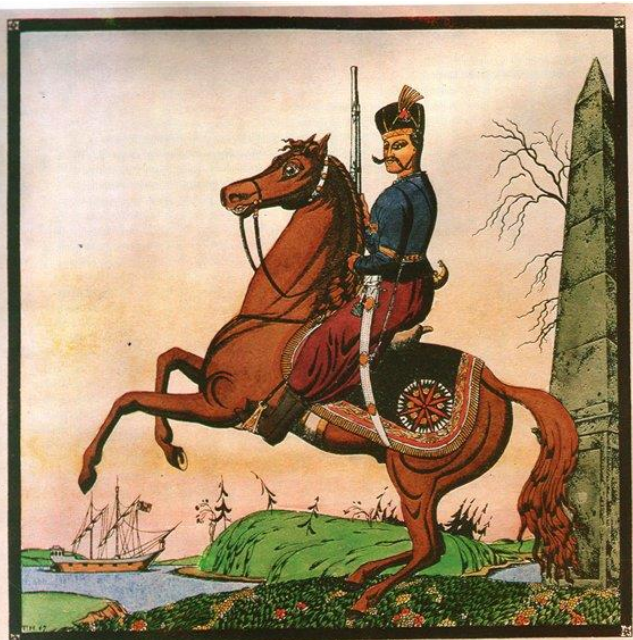

➤ Юрій Нарбут, журнал «Мистецтво», 1919.

❖ Геніяльні мистці, і Кричевський і Нарбут шукали способи усучаснити (modernize) українське мистецтво, графіку, як і архітектури, друк, і так далі.

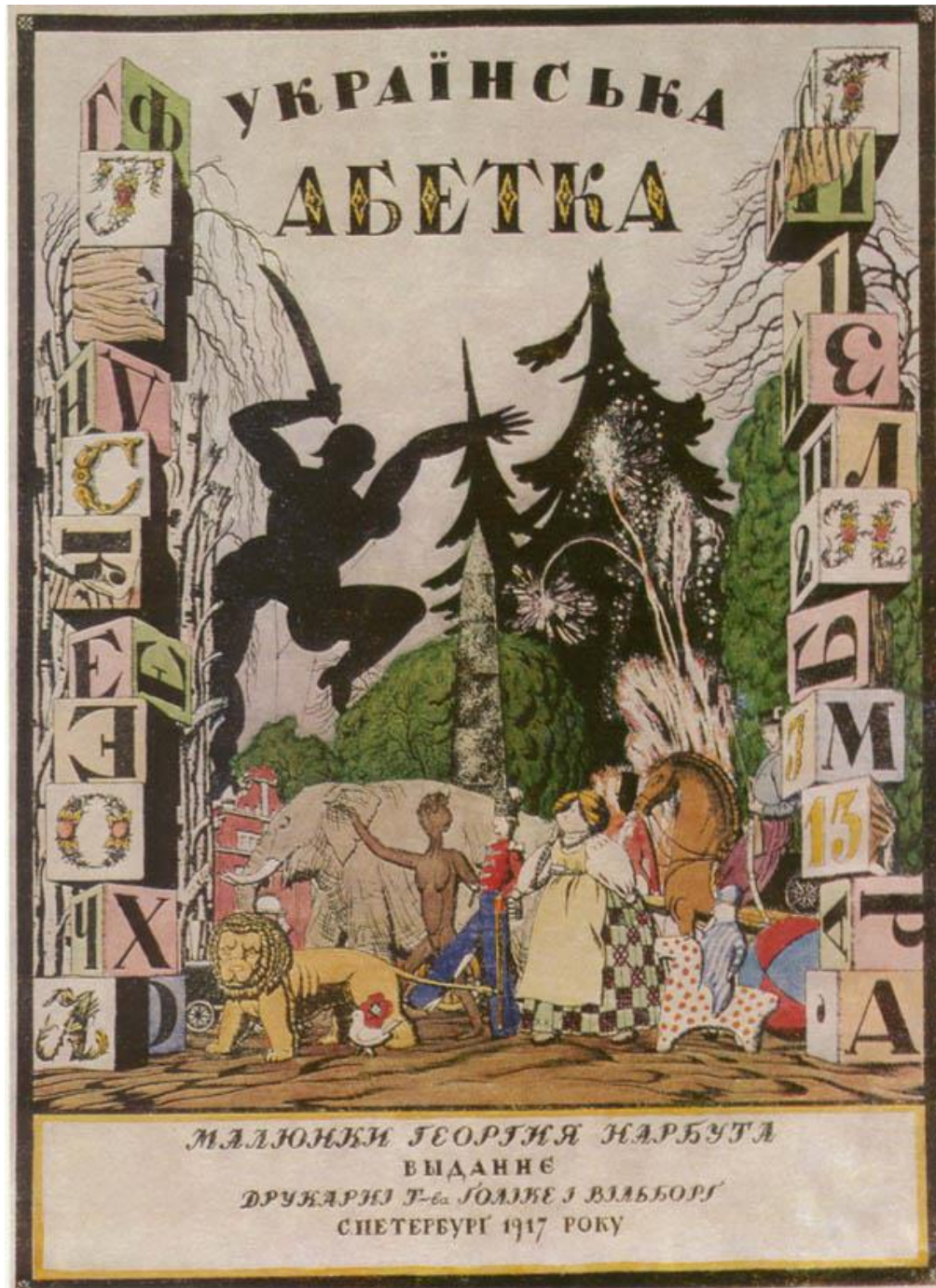
➤ Юрій Нарбут,
обкладинка до
читанки
«Українська абетка»,
1917.

КОЗАК
КІНЬ
КОРАБЕЛЬ

К к к

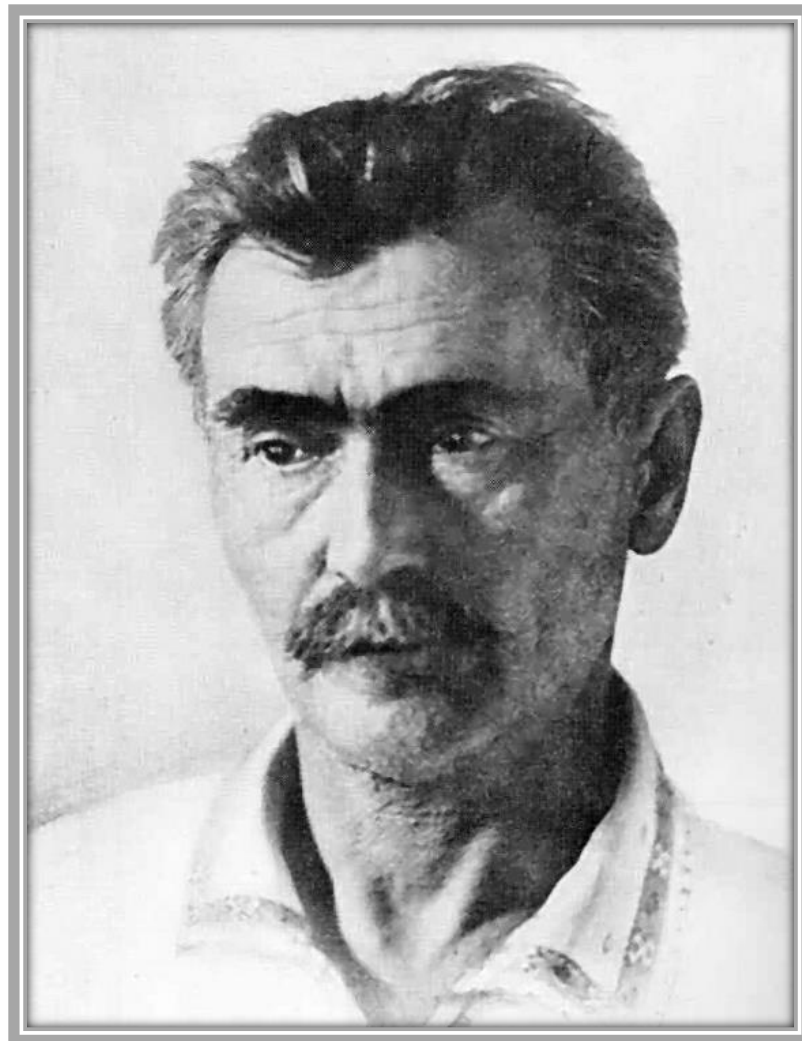
К

Василь Кричевський

1873-1952

❖ Молодий маляр,
етнограф, графік та
архітектор на ім'я
Василь
Кричевський почав
20-те століття із
революцією у
архітектурі та
графіці.

- ❖ Кричевський хотів з'єднати різні стилі української архітектури, культури, графіки та мистецтва, у новий український модернізм.
- ❖ Створив стиль який назвався «*Український Архітектурний Модерн*».
- ❖ Кричевський перший котрий відійшов від традиції прикрашати обкладинку книжки у вигляді мистецької картини.

Історія України

Написав Михайло
Грушевський.

- Василь Кричевський –
Обкладинка до книжки
«Історія України»,
Михайла Грушевського,
1912.

❖ Кричевський важав, що оздоблення книжки повинне бути добре підібраними орнаментами, які надавали книжці більш сучасного вигляду.

❖ Він творив свою орнаментацию, базовану на народних зорах, які зустрічав на українській вишивці, різьбі, яктакож у графіці козацьких часів.

❖ Кричевський теж мав великий вплив на розвиток символіки нової держави – Української Народної Республіки.

➤ Малий державний герб Української Народної Республіки В. Кричевського, 1918.

- ❖ Він створив герб нової держави вживаючи історичні та модерні стилі.

- Великий державний герб Української Народної Республіки В. Кричевського, 1918.

❖ Він теж прийняв проєкт створити нові гроші УНР - гривні.

➤ Гроші У.Н.Р. «2 гривні», В. Кричевський, 1918.

❖ Кричевського шрифти (fonts), орнаменти, мистецьке оформлення та творчість мали дуже великий вплив на українських графіків 20-го століття.

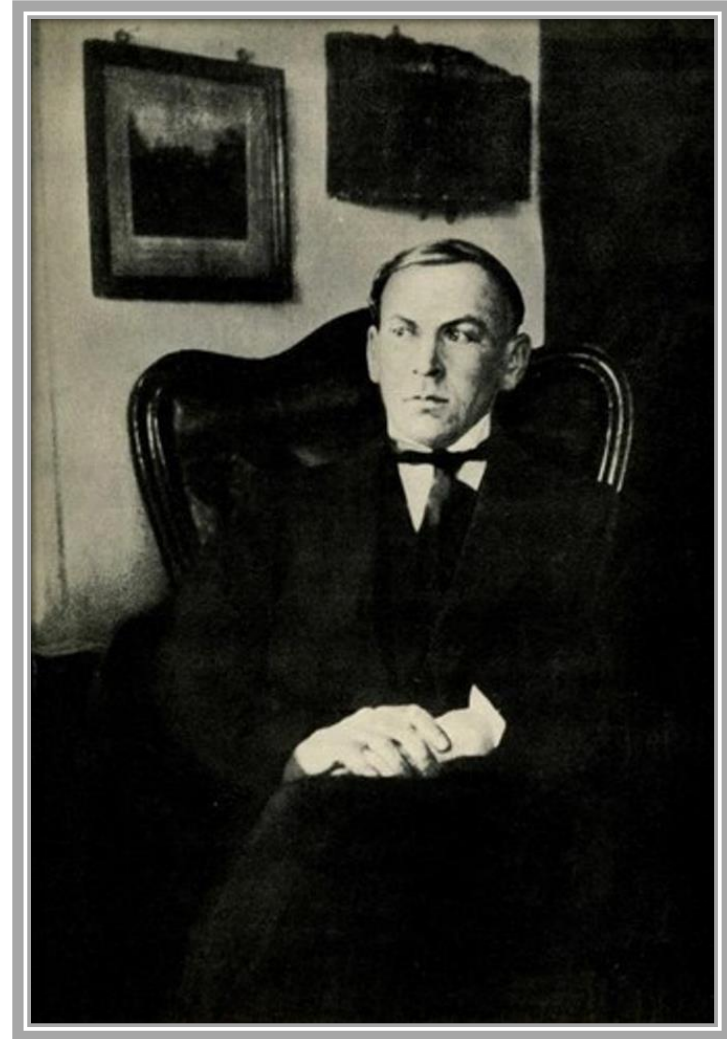

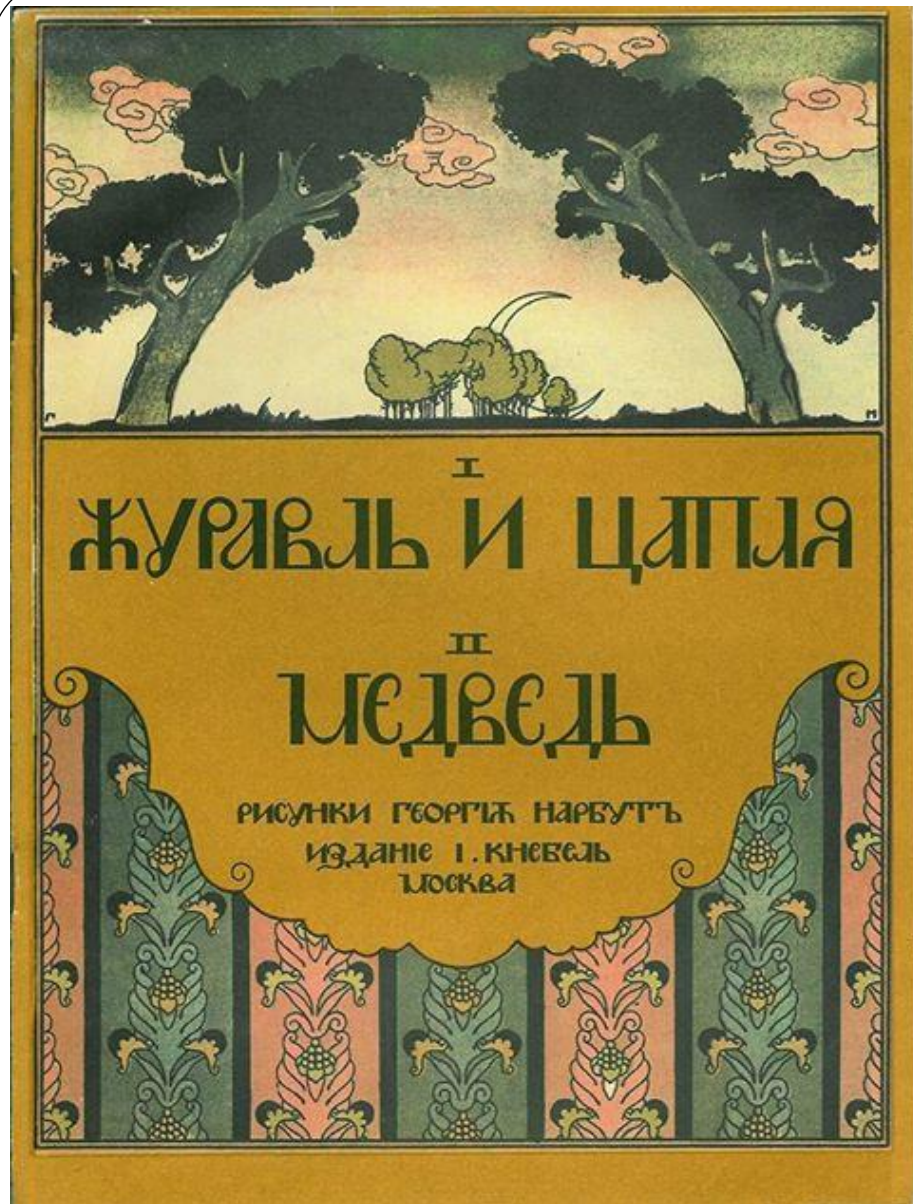
➤ Монети У.Н.Р. «5 копійок», В. Кричевський, 1918.

ГЕОРГІЙ (ЮРІЙ) НАРБУТ

1866-1920

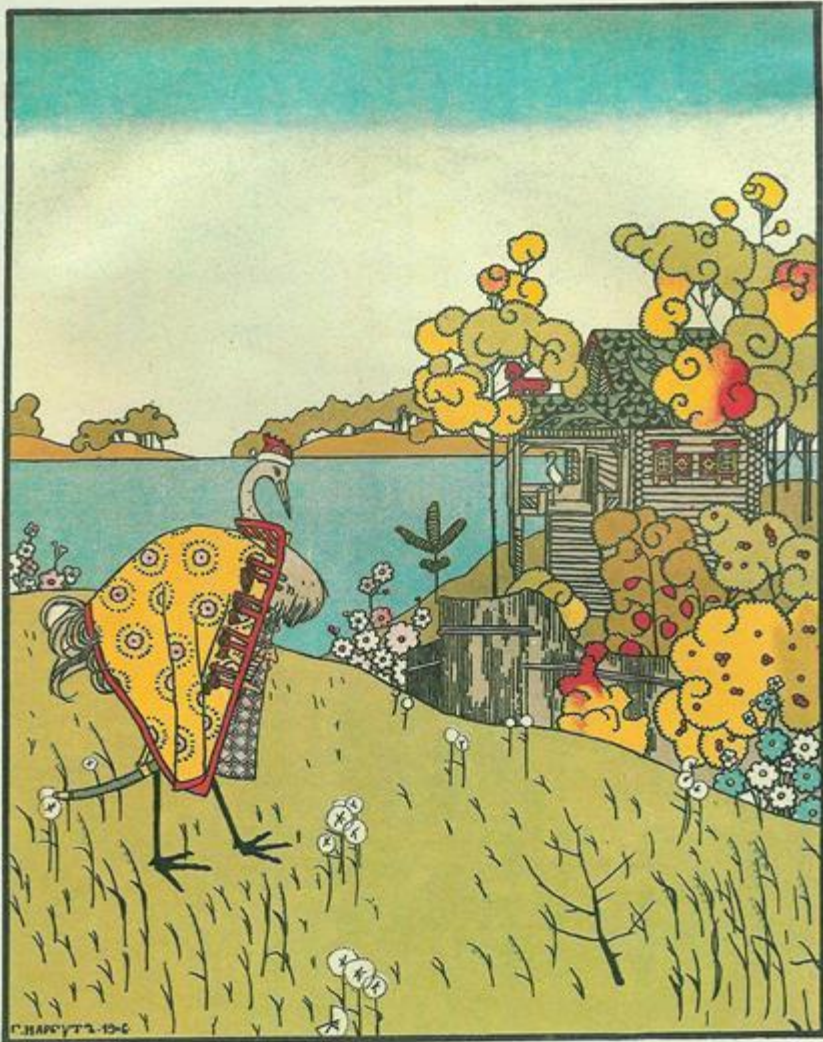
❖ Видатний український художник - графік, ілюстратор, автор перших українських державних знаків (банкнот і поштових марок).

❖ Один із засновників і ректор Української Академії Мистецтв, яка була заснована у Києві у 1917 р.

➤ Ю. Нарбут, «Журавель і чапля і ведмідь», збірка казок, 1907.

- Ю. Нарбут, «Журавель і чапля і ведмідь», збірка казок, 1907.

❖ Як і Кричевський, Нарбут підносить українську графіку до найвищого рівня майстерності з початком 20-го століття із революційними ідеями та оформленням графіки, хоча сам спирався (was grounded in) на графіці українського барокко.

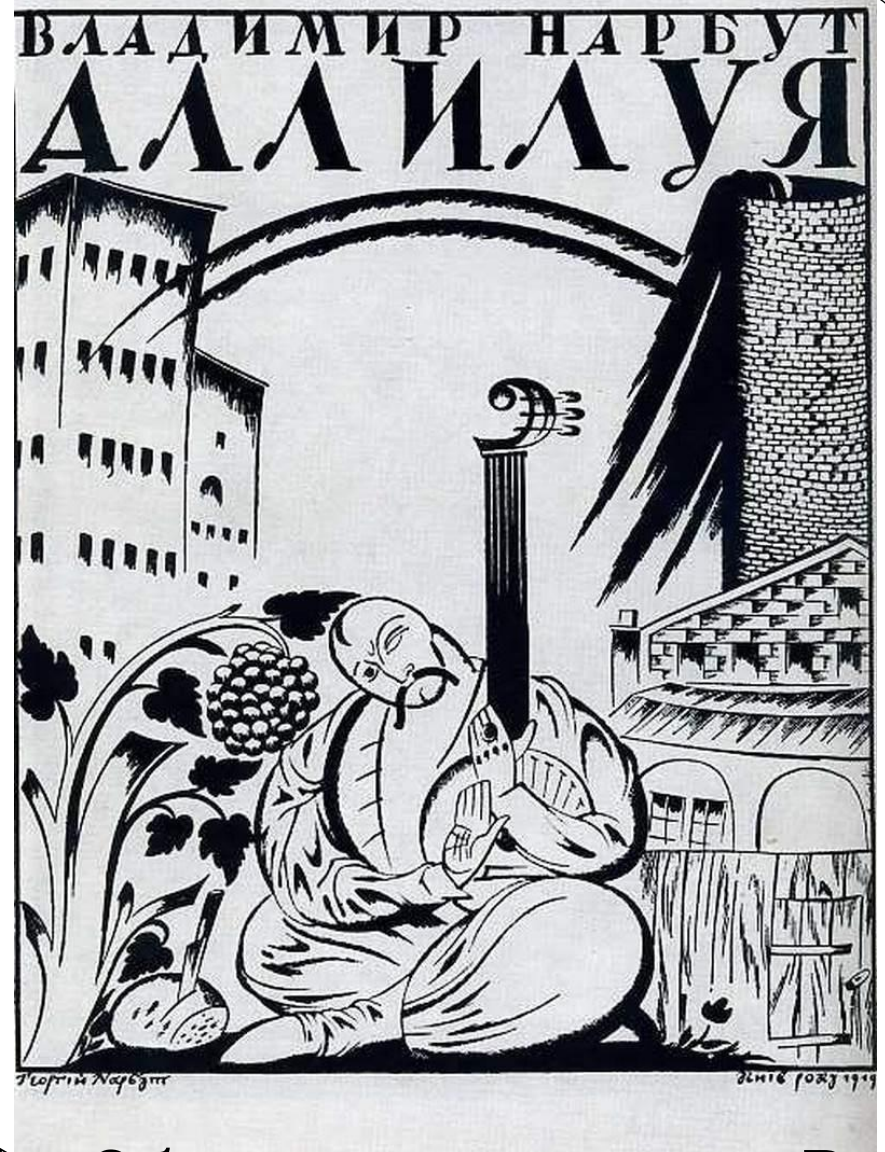
❖ Нарбут важав що українське барокко було найкращим здобутком українського мистецтва в минулому, і таким, що козацьке барокко найбільше відповідає українському характеру.

➤ Заставка з журналу «Мистецтво», Ю. Нарбут, 1919.

❖ В модерній верзії козацького барокко, Нарбут створив багато обкладинок та ілюстацій до книжок.

❖ Він також творив ілюстрації на гральні карти, поштівки, геральдику, екслібри, і так далі.

➤ Обкладинка книжки В. Нарбута «Аллилуя», Ю. Нарбут, 1919.

➤ Юрій Нарбут –
поштівка «Україна -
бандурист», 1907.

Г. Нарбутъ.

G. Narbout

Былая Малороссія. Бандуристъ-Кобзарь. La petite Russie. Kobsare.

❖ В модерній верзії козацького барокко, Нарбут створив багато обкладинок та ілюстацій до книжок.

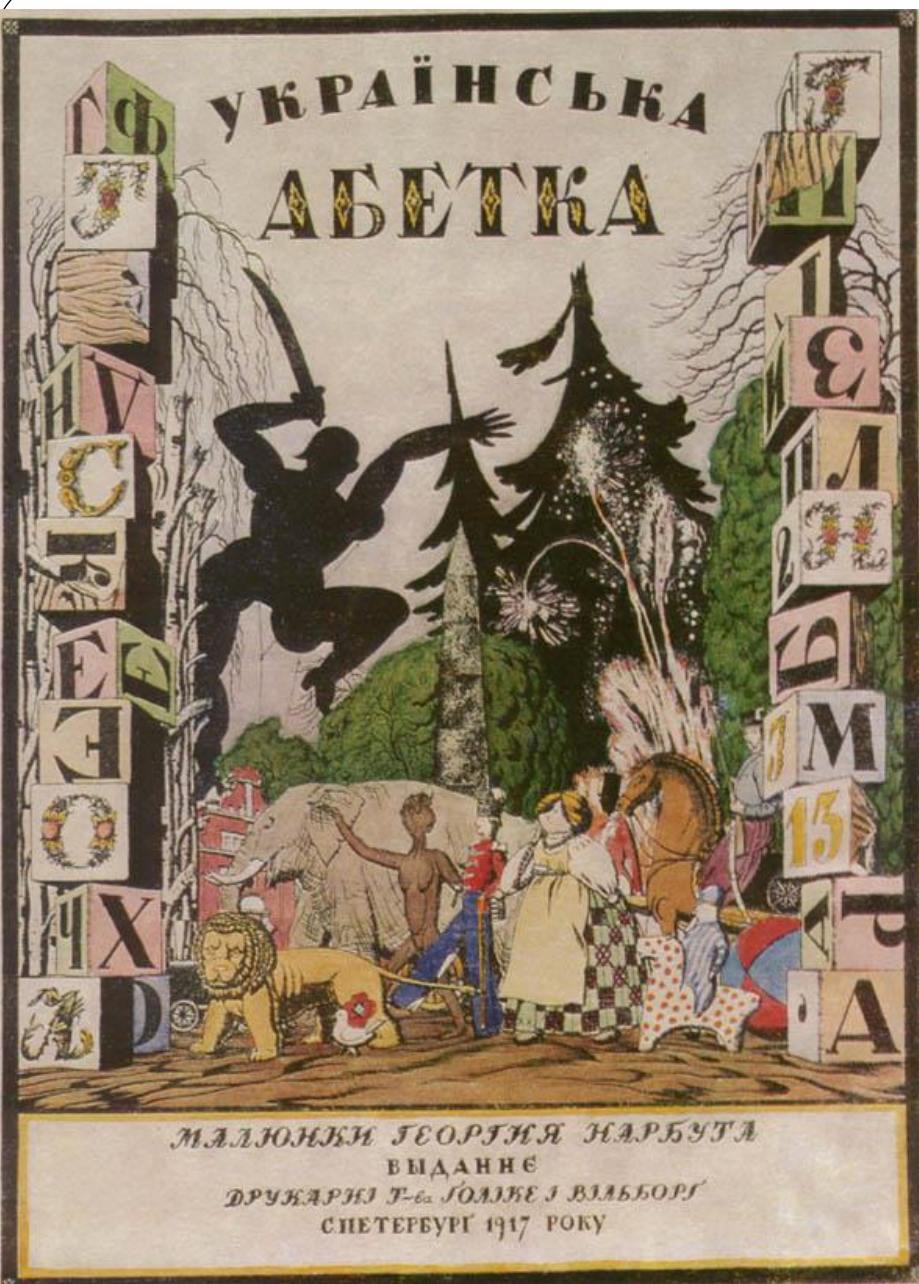
❖ Він також творив ілюстрації на гральні карти, поштівки, геральдику, екслібри, і так далі.

➤ Гральні карти «Коник стрибунець перед картовим будинком», Ю. Нарбут, 1913.

- ❖ Нарбут теж цікавився шрифтами (fonts), та з'єднанням рукописних стилів української графіки із модерною.
- ❖ Він створив цілий ряд нових шрифтів для друкарів.

❖ Визначним досягненням Нарбута і всієї української графіки є його «Українська абетка» (1917), в якій художник досяг граничної простоти й водночас вишуканості композиції, малюнка й кольору.

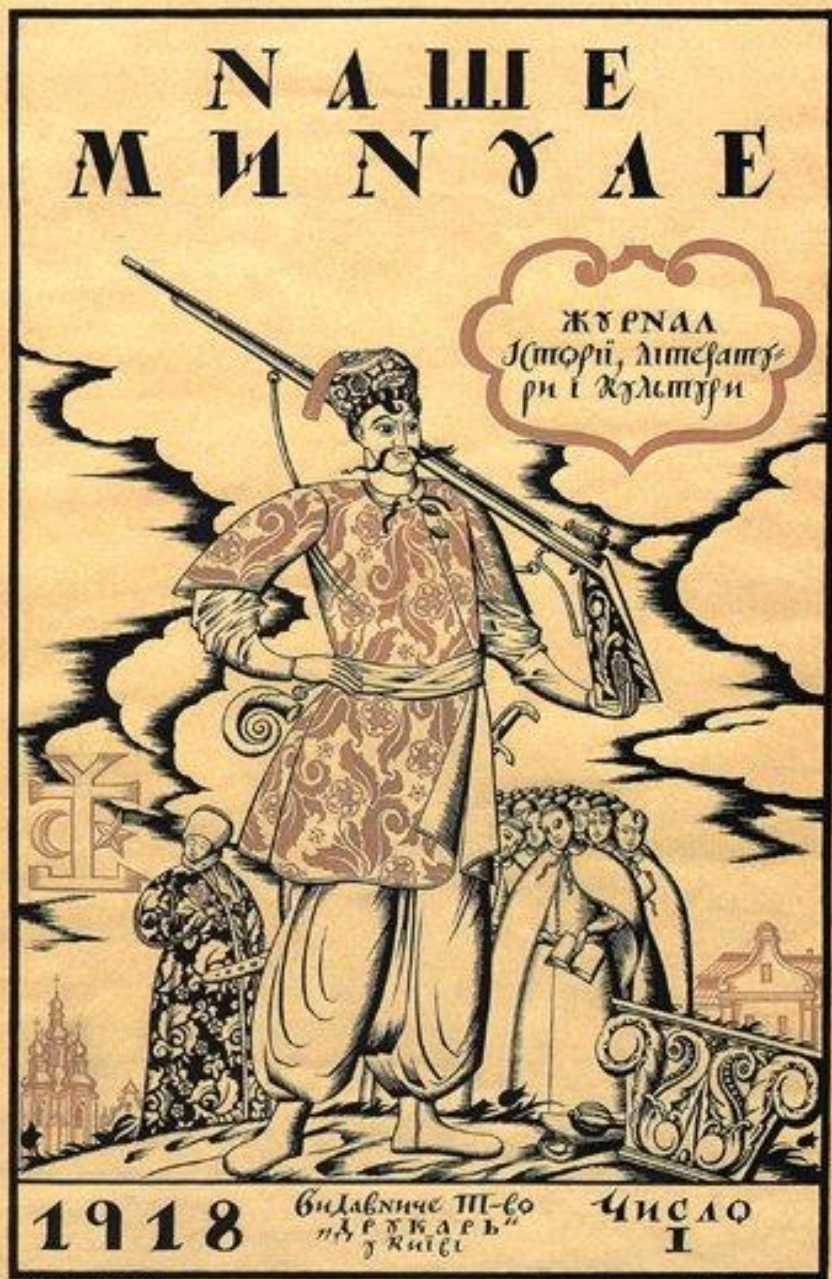
- ❖ В 1918 р., Нарбут був одним із найвизначніших творців геральдики нової Української Держави.
- ❖ Його графіка включала гроші УНР та поштові марки УНР.

❖ Останнім великим мистецьким задумом Нарбута було ілюстрування «Енеїди» Івана Котляревського, але через передчасну смерть він встиг виконати лише одну ілюстрацію.

- ❖ Важливість Нарбута, було те, що він (разом із Кричевським) започаткував нові стилі графіки, які глибоко вплинули на розвиток української графіки і мистецтва 20-го століття.

ПІДГОТОВИВ МГС. АНДРІЙ ПЕРЕКЛІТА

ШКОЛА УКРАЇНОЗНАВСТВА
ТОВАРИСТВА
“РІДНА ШКОЛА”
В ДЕТРОЙТІ